

1979 Senato Seçimleri ve İKD: “Analar... Bacılar... Emekçi Kadınlar... Adayınız Bakiye Beria Önger’dir!”*

Özlem Akkaya**

Öz

İlerici Kadınlar Derneği (IKD) 1975 yılında Türkiye Komünist Partisi’nin (TKP) farklı toplumsal kesimleri parti çizgisini izleyen demokratik kitle örgütlerinde bir araya getirme hamlesinin bir parçası olarak doğmuş ve Türkiye’de kitlesel bir kadın hareketi geleneğinin öncülerinden olmuştur. Bu çalışma, İKD’nin 1979 Senato kısmi seçimlerinde genel başkanı Bakiye Beria Önger’in İstanbul’dan bağımsız senatörlük adaylığını desteklemek üzere yürüttüğü seçim kampanyasını odağına almaktadır. Dernek tarafından “anaların” ve “tüm işçi ve emekçilerin adayı” olarak takdim edilen Önger, aynı zamanda seçimlere “kadın haklarının yılmaz savunucusu” olma iddiasıyla katılmış ve cinsiyet kimliğini kampanya retorığının yapı taşlarından birine dönüştürmüştür. Bu retorik, dönemin sosyalist hareketinin “kadın sorunu”na yaklaşımının, TKP’nin “ulusal demokratik cephe” (UDC) siyasetinin ve İKD’nin “emekçi kadınların yığinsal demokratik örgütü olma” misyonunun etkisinde şekillenen bir müzakere süreci içinde inşa edilmiştir. Söz konusu olan, her ne kadar kadınlığı siyasi failliğin hareket noktası olarak tanımlıyor olsa da kadınları öncelikle hane içi rolleriyle siyasete çağırıldığı ölçüde muhafazakâr temayüllere de sahip bir retoriiktir. Başta İKD’nin yayın organı *Kadınların Sesi* dergisi olmak üzere, döneme ait arşivlerin taranmasına dayanan çalışma, derneğin hem söz konusu seçim kampanyası öncesinde hem de kampanya sırasında dolaşıma soktuğu kadınlık temsillerini ele almaktadır. Çalışma, bu temsillerin şekillenmesinde etkili olan faktörleri tarihsel perspektiften, eleştirel bir gözle değerlendirmekte ve bu temsillerin cinsiyet ideolojisiyle çatıştığı ve uzlaştığı uğrakları göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: İlerici Kadınlar Derneği, Türkiye Komünist Partisi, kadın hareketi, sosyalizm, Bakiye Beria Önger

* Geliş tarihi: 07/11/2018 • Kabul tarihi: 23/12/2018

** Yeditepe Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Görsel İletişim Tasarım Bölümü
Orcid no: 0000-0001-9662-6742, ozlem.akkaya@yeditepe.edu.tr

*1979 Senate Elections and İKD:
“Mothers... Sisters... Working Women...
Here is Your Candidate,
Bakiye Beria Önger!”**

Özlem Akkaya**

Abstract

Having been founded in 1975 as part of the attempt of Turkey’s Communist Party (TKP) to bring together different social segments within democratic mass associations following the party’s line, the Association of Progressive Women (İKD) pioneered the tradition of a mass women’s movement in Turkey. This study focuses on the election campaign İKD conducted for its chair Bakiye Beria Önger in the 1979 Senate midterm elections. During the campaign, Önger was presented by İKD as the candidate of “mothers” and “all proletarians and laborers.” She was also defined as the “unyielding advocate of women’s rights,” and her sexual identity was made into a building block of her campaign rhetoric. This rhetoric was built within a negotiation process influenced by the approach of the socialist movement to the “woman question,” TKP’s “national democratic front” strategy, and İKD’s mission of being the “mass democratic organization of working women.” It involved conservative tendencies for inviting women to politics primarily by appealing to their domestic roles, despite accepting womanhood as the basis of political agency. Depending largely on the archives of the period, particularly İKD’s media organ *Kadınların Sesi*, this study critically handles the factors that influenced the representations of womanhood İKD circulated before and during the 1979 election campaign and shows the moments of conflict and reconciliation between them and gender ideology.

Keywords: The Association of Progressive Women, Turkey’s Communist Party, women’s movement, socialism, Bakiye Beria Önger

* Received: 07/11/2018 • Accepted: 23/12/2018

** Yeditepe University, Faculty of Communication Visual Communication and Design
Orcid id: 0000-0001-9662-6742, ozlem.akkaya@yeditepe.edu.tr